

Novi obliki delovne pogodbe naproti

Kako mi država lahko pomaga, da ji bom pomagal?

Igor Bagon

Tale naslov sem namenoma obrnil, ker imam občutek, da mi država želi pomagati na meni nepriimeren način. Za dela, ki jih opravljam in za njihov obseg ne najdem primerne oblike samozaposlovanja. V zadnjem času se je res pripravilo kar nekaj rešitev na področju avtorskih in podjemnih pogodb. Veliko se je naredilo na področju samozaposlovanja z s. p.-ji, a prav nobena od teh rešitev ni vzdržna. Ne ponuja varnosti, ki jo potrebujem. Od mene zahteva znanja in spretnosti, ki jim nisem kos. Po nepotrebnem me zadolžuje. Kot da ne bi bilo prave komunikacije med tistimi, ki pripravljajo zakone in postopke, ter tistimi, ki naj bi jih uporabljali.

Največje težave, s katerimi se srečujem(o), so plačilna nedisciplina, kompleksnost zaposlovanja in subvencije, ki mi ne pomagajo. Še več: ustvarjajo lažno upanje. Odpri s. p., saj je čisto enostavno! Bodi podjetnik. Saj ti bomo pomagali. Vse, kar potrebuješ, je osebna izkaznica, dobra ideja in nepremičnina oziroma pisna izjava nekoga, ki ima nepremičnino. Birokracije je resda malo več, ampak želel sem izpostaviti to drugo. Takoj, ko ne boš plačal davkov in prispevkov, boš na cesti. Dobesedno. Je to res pomoč? Osebnostno to čutim bolj kot poizkus kraje. Še več. Danes delodajalci (mimogrede, v tekstu pogosto mešam izraza stranka in delodajalec – gre za enako funkcijo – torej nekoga, za katerega opraviš neko delo) silijo svoje delavce naj odprejo s. p.-je. Zakaj? Zato, da bi si zagotovili možnost, da lahko delavca odpustijo, če recimo posla zmanjka. Ker se s tem znebijo kupa finančnih obveznosti, kot so zavarovanja, računovodstvo, regres. S tem, ko ne plačajo računov, pa jih delavec na koncu še kreditira. Tako res ne bo mogoče iti naprej.

Poenostaviti obliko zaposlovanja

Kaj pa, če plačam davke in prispevke takrat, ko dobim denar? Če želimo pomagati delavcu, moramo spremeniti postopke do te mere, da bo lahko začel brez zadolževanja. Pomagati mu moramo, da bo dobil plačilo za opravljeno delo. Pomagati mu moramo, da bo lahko začel od nule.

Namesto da usmerjamo sile v neuspešno preprečevanje dela na črno, raje poiščimo možnost, kako postaviti obliko zaposlovanja, ki bo konkurenčna delu na črno, da se torej delo na črno sploh ne bo več splačalo.

Ljudje vedno poiščemo neko pot, ki deluje. Torej bi bilo vredno pogledati, zakaj delamo na črno. Ni vse v izogibanju plačila davka (čeprav mislim, da Slovenci to skoraj častimo). Zakaj si izposojamo podjetja prijateljev? Zakaj iščemo različne načine, kako bi nam nek delodajalec-stranka lahko plačala opravljeno delo oz. storitev? V ta del vložimo res veliko časa.

Delo prepoznati in ovrednotiti

Že nekaj let poslušam: ostati moramo fleksibilni. Zmanjšati moramo birokracijo. Cena delovne sile je previsoka. Nisem konkurenčen. Ustvariti je potrebno delovna mesta. Račune je potrebno plačati in to je najbolj pomembno. Pravzaprav se vse vrti okrog tega. In pa dejstva, da se tržišče spreminja. Služb, kot smo jih poznali pred 30 leti, in marsikaterega dela danes ne potrebujemo več. A to ne pomeni, da dela ni. Dela je ogromno in vsak dan nastajajo nove oblike. Potrebno ga je prepoznati in primerno ovrednotiti. A kako to storiti?

Imam konkreten predlog:

Potrebujemo novo obliko napol pravnega subjekta.

1. Ima svoj poslovni transakcijski račun.
2. Opravlja storitve, za katere mora izdati račun.
3. Davke in prispevke plačuje avtomatsko na podlagi plačanega računa.
4. Delovna doba mu teče na podlagi plačanih prispevkov iz naslova plačanega računa za opravljeno delo.

Poslovni transakcijski račun je mesto, kjer se obračunajo davki in prispevki. Vsa nakazila na ta račun so samodejno obdavčena. Davek je postavljen malce višje, da ne bi bilo kakšnih negativnih presenečenj ob koncu leta.

Od registracije poklica do prevzemnice

Na upravni enoti opraviš postopek registracije. Standardna klasifikacija poklicev mi da osnovo za nabor poklicev, ki jih lahko opravljam. Če izberem poklic, za katerega je potrebna

določena izobrazba, moram predložiti dokazila o tem. Če želim opravljati delo, ki še ni opredeljeno/klasificirano, bom moral na zavod za zaposlovanje, kjer mi bodo pomagali opredeliti to novo delovno mesto. Na koncu odprem še poslovni transakcijski račun pri najugodnejši banki.

Super. Najtežji del birokracije sem opravil. Pojdimo zdaj na posel ...

V modelu, ki ga predlagam, namerno ne opisujem sodobnih možnosti (e-poslovanje), ker želim predstaviti temeljni postopek. Šele ko je ta jasen in razumljiv, lahko uporabimo sodobnejše bližnjice. Menim pa, da bi morala biti osnovna papirna oblika vedno na voljo. Poiščem stranko in ji ponudim svoje storitve.

1. S stranko se dogovoriva za delo, rok zaključka dela, ceno in morebitne opravičljive penale.

2. Stranki izdam predračun (prvi predpisan obrazec na enem A4-listu v treh izvodih).

3. Stranka podpiše predračun. En izvod ostane stranki, drugi izvod ostane meni za evidenco, tretji izvod dobi Finančna uprava Republike Slovenije (Furs).

Opravim delo.

4. Stranki prinesem v podpis prevzemnico posla (drugi predpisani obrazec na A4-listu v treh izvodih).

5. En izvod ostane stranki, drugi izvod ostane meni, tretji izvod dobi prijazna uslužbenka na finančni upravi.

6. Ko je prevzemnica podpisana, sem dolžan v predpisanem roku pripraviti in izdati račun.

7. Izdam račun (tretji predpisani obrazec na eni A4-strani).

8. Stranka v predpisanem roku plača en račun na eno samo postavko.

9. Poiščem naslednjo stranko ali pa se celo dogovorim z isto o nadaljnjem delu.

Postopek je seveda z današnjimi tehnologijami lahko bolj enostaven. V zgornjem primeru ga namenoma nisem opisoval, ker želim poudariti sosledje dogodkov, ki tvorijo finančno transakcijo. Vsa dodatna dokumentacija, ki nastane pri delu ali pri dogovoru o delu, ni predmet finančne transakcije. Zdravstvenega zavarovanja ne urejam s to obliko zaposlitve.

Če stranka ne plača računa za opravljeno delo, je zato odgovorna sama. Davčni inšpektor dobi obvestilo o neplačanem računu na podlagi podpisane prevzemnice. Odpre postopek izterjave. Lahko kontaktira stranko in povpraša, v čem je težava. Če stranka ne sodeluje, ima dolžnost direktne terjatve.

Kaj pa, če delodajalec ne želi plačati dela na ta način?

Kar se mene tiče, sem spoznal neplačnika, in mu mojih storitev ne bom več ponujal.

Kaj pa, ko stranka ne podpiše prevzemnice?

Delavec s pomočjo primerne državnega organa in že evidenčnega predračuna sproži postopek. V postopku se ugotovi, ali je bilo dogovorjeno delo opravljeno ali ne. Če je bilo opravljeno, potem stranka plača predpisano kazen in postopek posla se nadaljuje. Delavec izda račun.

Kaj pa, če delavec ne opravi dela?

Stranka ima podpisan izvod predračuna, kjer sta navedena okvirni znesek storitve in morebitni penali. Če je bila stranka v postopku oškodovana, poišče pravico pri primernem organu (kot vsak drugi posel).

Kaj pa, ko stranka ne plača računa?

Delavec ne stori ničesar. Pač pa davčni inšpektor sproži postopek proti stranki – samodejno. Imeti mora primerna pooblastila, da lahko neposredno zaseže sredstva stranki.

Kdo pa lahko uporablja to obliko zaposlovanja?

Vsak polnoletni državljan Republike Slovenije (RS) na področju RS. Druga oblika zaposlovanja ali status upokojenca ne sme preprečevati te oblike.

Katera dela pa lahko opravljam na tak način?

Pravzaprav vsa, za katera sem primerno usposobljen. Konec koncev sem lahko tudi zdravnik. V postopku registracije sem že zbral vso dokumentacijo, ki dokazuje da sem primerno izobražen. Odgovornost stranke pa je, da preveri ali sem res tudi usposobljen za delo.

Koliko lahko zaslužim na tak način?

Kolikor želim. Davki in prispevki se obračunajo samodejno. Država dobi, kar jih pripada.

Kdo pa je lahko stranka?

Pravna ali fizična oseba, ki si me lahko privoščiti. V primeru, da gre za fizično osebo, bi bilo potrebno postopek verjetno malo prirediti.

Kaj želim pridobiti s takim načinom zaposlitve?

Ko bom šel na razgovor s potencialnim delodajalcem, bom lahko nastopil ponosno. V svojem imenu. O plačilu se lažje pogajam. Stranki/delodajalcu prodajam storitev in ne odgovornosti zame. To želim obdržati zase. Ne bom potreboval prijateljevega podjetja za izstavitve računa. Dela, ki jih danes opravljam napol na črno, bodo obdavčena na moje ime. Prispevki bodo plačani v mojem imenu in šele takrat, ko bom dobil denar. Družba mi bo priznala delovno dobo za delo, ki ga bom opravil. Identificiral bom nova dela (nove zaposlitve). Mimogrede, ta oblika

Če dobro opravljam svoje delo in redno izdajam račune lahko preidem v nižji davčni razred. Prehod v nižji razred je možen enkrat na leto ali dve. Če pa sem lenoba, pač plačam najvišjo premijo. To mora biti vzdržno. Če bi to postavil v današnjo situacijo, bi rekel, da obdavčitev ne sme presepati trenutne obdavčitve rednega delovnega razmerja.

v osnovi ni mišljena za trajno zaposlitev. Lahko pa vanjo vodi. Želim, da bi ustvarili situacijo, kjer se bo podjetje potegovalo za delavca. Če delavec svoje delo opravlja dobro, je v interesu delodajalca, da ga obdrži. Če posla zmanjka, lahko delodajalec delavcu to mirne vesti pove. Morda pa ima delavec celo idejo za nov posel. Nikakor pa ni potrebno ustvarjati negativne klime na delovnem mestu v upanju, da bo delavec dal odpoved ali še hujše, da bo moral odpreti s. p.. In seveda deluje tudi v drugo smer. Če nisem zadovoljen z delom, ki ga opravljam, lahko to mirno povem delodajalcu in prekineva sodelovanje. Delodajalec bo poiskal drugega delavca, jaz pa drugo delo.

Nagrajevanje dela z nižjo obdavčitvijo

Nagrajevanje delavca in delodajalca. Nekaj podobnega poznamo pri avtomobilskem zavarovanju. Če dobro opravljam svoje delo in redno izdajam račune, lahko preidem v nižji davčni razred. Prehod v nižji razred je možen enkrat na leto ali dve. Če pa sem lenoba, pač plačam najvišjo premijo. To mora biti vzdržno. Če bi to postavil v današnjo situacijo, bi rekel, da obdavčitev ne sme presepati trenutne obdavčitve rednega delovnega razmerja. Trenutno pri 1.000 evrov plače neto, znaša bruto plača zaposlenega okoli 1.500 evrov, celoten delodajalčev strošek na zaposlenega pa je okoli 1.700 evrov. Obvezni prispevki za samozaposlenega, ki si izplačuje minimalno bruto plačo 798,15 evra, so od 222 do okoli 320 evrov – odvisno od uveljavljenja subvencije za ZPIZ. To obenem pomeni, da se

davčna lestvica razdeli še navzdol. Delodajalec, ki redno plačuje račune, je lahko upravičen do subvencij za razvoj. Razvoj je pri nas preveč zapostavljen.

Država naj prepozna prednosti take oblike delovne pogodbe

Pričakujem nadaljevanje konstruktivne debate o posameznih problemih. Torej, da razbijemo moj predlog na podprobleme in poiščemo primerne rešitve. Ne iščimo razlogov, zakaj se ne da, ampak kako bi se dalo. Na ta način lahko postavimo primerne varovalke.

Prvi primer varovalke v modelu, ki ga opisujem, je, da delodajalec ne more prenesti svojih finančnih dolžnosti na delavca. Dolžnost delavca je, da opravi delo. In ne kreditiranje delodajalca. S tem, ko sem odvzel možnost prenosa dolga na delavca, sem postavil primerno varovalko. Drugi primer varovalke je, da v primeru, da račun ni plačan, ne potrebujem predragih pravnikov za izterjavo. Ta se zgodi po uradni dolžnosti in izvede jo tisti, ki ima dejansko moč.

Menim, da je čas, da poiščemo rešitve, ki nam bodo služile, ter pripravimo konkreten model in ga predstavimo svojemu gospodarju. Od gospodarja pričakujem, da bo model obravnaval in odgovoril s konkretnimi dejanji ali pa ga zavrnil s tehtnimi razlogi. To, da se ne da, ne sme biti zadovoljiv odgovor. Ob naravnih nesrečah Slovenci radi stopimo skupaj in združimo moči. Kaj ko bi dojeli to tako opevano krizo kot razlog, da stopimo skupaj in poiščemo pot? ●

0,5 > 0

0,5 odstotka dohodnine namenite
Društvu humanistov Goriške
in podprite revijo Razpotja.
V zameno boste dobili vsaj kvalitetno čtivo.

razpotja.si/donirajte